

הדרך הישרה

עלון לחיזוק דרך חסידות חב"ד

כפי שהורונו רבותינו נשיאינו

גליון י"ד • ש"פ תולדות תשע"ב

העבודה עם עצמו

לעזוב את ה"געשמאק" שבהיותו "עסקן ציבורי" פטור הוא מלחשוב על עצמו • להגביל את זמן העסקנות שבכל יום

ש"פ שלח תשי"ב

ישנם כאלה שנתמנו על ענינים של עסקנות ציבורית, ובמהלך עסקנותם התחילו להרגיש תענוג גדול ("א גרויסן געשמאק") בעסקנות, וכל כך נשתקעו בזה ("זיי האבן זיך אויף אזוי פיל אריינגעלאזט אין דעם") עד ששכחו לגמרי על עצמם...

□ ה"געשמאק" שבעסקנות ציבורית הוא בעצם העובדא שבהיותו "עסקן ציבורי" פטור הוא מלחשוב על עצמו, מעמדו ומצבו כו', ובודאי שאינו צריך לחשוב אודות ביטול עצמו (וגם לא אודות ביטול זולתו, כיון שיש לו "משמשים" ו"משמשי משמשים" שיעשו זאת עבורו)...

ועל זה באה ההוראה מסדר ההנהגה דק"ש ותפילין – שלמרות גודל המעלה שבתפילין ועד שגדלה מעלתם גם לגבי ק"ש, אין מניחים תפילין כל היום, ולא עוד אלא שמקדימים ק"ש לתפילין:

(א) למרות גודל המעלה שבעסקנות ציבורית, יש להגביל את הזמן המוקדש לעסקנות שיהי' בהתאם למה שנצטווה (שעה אחת, ב' ג' או ד' שעות, וכיו"ב), שכן, במשך זמן זה פועל הוא כל מה שביכלתו לפעול, ובמילא אין לו להשקיע בזה זמן נוסף, כיון שעיי"ז לא יתוסף בפעולתו (כשם שהנחת תפילין היא במשך זמן מוגבל, כיון שאי אפשר להוסיף בהמשכה דתפילין ע"י הנחתם במשך כל היום).

(ב) בבד בבד עם פעילותו בעסקנות ציבורית, צריך לחשוב גם אודות עצמו, כמ"ש "ומבשרך לא תתעלם", היינו, לעסוק

"ומבשרך לא תתעלם": "זאלסט אויף זיך אויך ניט פארגעסן"

ש"פ פנחס תשי"א

אמנם, בד בבד עם ההתעסקות בטובת הזולת, צריך לזכור גם אודות עבודת עצמו. ובלשון הכתוב – לאחרי ההקדמה ד"כי תראה ערום וכסיתו" – "ומבשרך לא תתעלם".

ישנם החושבים שמספיקה ההתעסקות עם הזולת, דכיון שבכחו להחיות את הזולת ("באלעבן אנדערע"), ה"ז ראי" שהוא בעצמו כבר מוכן לגמרי, "מיט זיך איז ער שוין אינגאנצן פארטיק". אבל, האמת היא – כפי שתובע כ"ק מו"ח אדמו"ר בשיחה – שגם על עצמו אין לשכוח ("מ'דארף אויף זיך אויך ניט פארגעסן").

היצה"ר, "דער קלוגינקער" (כפי שנקרא בלשון כ"ק מו"ח אדמו"ר) – בא לכאו"א לפי מהותו:

לאלה שמטבעם חושבים על עצמם, "פאר-זיך'דיקע", טוען היצר, שצ"ל העבודה עם עצמו, לברר הגוף ונה"ב שלו, ולא לחשוב על הזולת, "סמוך לפלטריא שלך לא הורשת כו'", "אבדתו ואבדת כו' אבידתו קודמת". על כך נאמר: "הלא פרוס לרעב לחמך ועניים מרודים תביא בית כי תראה ערום וכסיתו".

ולא לה שמתבעם הם עסקנים, טוען היצר, שבמצב של פקו"נ אין לחשוב על עצמו, כיון שפקו"נ דוחה כל התורה כולה. על כך נאמר: "ומבשרך לא תתעלם", אל תשכח מעצמך ("זאלסט אויף זיך אויך ניט פארגעסן").

תורת מנחם ח"א ע' 147

בבירור עצמו, לטבול במקוה ("גיין אין וואסער"), ללמוד חסידות ולהתפלל באריכות וכו', ובכללות, כפתגם החסיד ר' גרשון דוב שה"מחר" צריך להיות באופן אחר לגמרי. ולא עוד אלא שהמחשבה אודות עצמו היא ההקדמה (בדוגמת ההקדמה דק"ש לתפילין) שעל ידה תהי' העסקנות כדבעי, שלא יבוא למצב שישתקע בהעסקנות עד שישכח לגמרי על עצמו ("ער וועט ניט וויסן פון זיין לייב און לעבן").

נוסף על האמור לעיל ... צריכה להיות עבודה זו גופא מתוך ידיעה והכרה שזוהי עבודת העבד לרבו, היינו, שאינו עושה זאת מצד ה"געשמאק" שלו בעסקנות ציבורית, אלא אך ורק מצד ציווי והוראת רבו, "להיות כרבו".

ובפרטיות יותר – שצריך לידע שמצד עצמו ה"ה במעמד ומצב ד"עבדא בהפקירא ניהא ליי", ומצד טבע ההפקירות יש לו כו"כ תאוות כו', ועד שטבע ההפקירות פועל שינוי בשכלו וחושיו, ובמילא יתכן שמצד טבע ההפקירות, שאינו חפץ לעסוק עם עצמו, יבחר לעצמו את העבודה של עסקנות ציבורית שיש לו בה "געשמאק". ולכן, יש צורך בהירות שלא לסמוך על עצמו, אלא "להיות כרבו", לעשות ע"פ הוראתו כו'.

והבחינה לזה שעבודתו אינה מצד ה"געשמאק" שלו אלא מצד ציווי והוראת רבו, היא, כאשר נרגש אצלו שהעבודה עם הזולת הו"ע של ירידה למטה, ומצד עצמו אינו חפץ בהירידה למטה, ואדרבה, "מים תחתונים בוכין אנן בעינן למהוי קמי' מלכא" (כפי שמצינו בשייכות לנסכים שענינם המשכה למטה), אלא שמוכרח לירד למטה בגלל ציווי והוראת רבו.

ודוקא כאשר עבודתו היא באופן כזה (שנרגש אצלו הענין ד"מים תחתונים בוכין כו") אזי נעשית העלי' למעלה יותר...

ועי"ז שעבודתו תהי' "להיות כרבו", הנה סוף סוף "יהי' כרבו", ולא רק "כרבו", בכ"ף הדמיון, אלא יתירה מזה, שכל מציאותו נעשית מציאות הרב, היינו, שתמורת היותו תחילה בבחינת "עבדא בהפקירא ניהא ליי" (שזהו"ע דעבד כנעני), נעשה עבד שכל מציאותו אינה אלא מציאות האדון (הרב), שזהו"ע ד"עבד נאמן", ע"ד ובדוגמת הרב שנקרא "עבד נאמן", ועליו נאמר "בכל ביתי נאמן הוא".

תורת מנחם ח"ו ע' 20

בזולת אין להסתכל על החסרונות משא"כ בעצמו

ש"פ במדבר תשי"ד

מען דארף אָבער וויסן אַז - ומבשרך לא תתעלם. די הכנה צו מתן תורה איז ניט נאָר עבודה מיט דעם זולת נאָר אויך עבודה מיט זיך. עס שטייט דאָך אין מדרש אַז בשעת מתן תורה לא היו חרשים ולא סומים אָדער אַנדערע בעלי מומים רחמנא לצלן אַלע זיינען אויסגעהיילט געוואָרן. מען דארף וויסן אַז קומען צו מתן תורה דארף מען מיט אַלע אברים גאַנצע, אַן קיינע מומים.

בנוגע דעם זולת, דארף מען זיך ניט אָפשרעקן וועגן די איכות בלתי רצוי'. מען דארף מקרב זיין יעדן אידן. ווי עס איז געווען ביי מתן תורה, ויחן לשון יחיד כולם כאחד. בנוגע צו זיך, אָבער דארף מען וויסן דעם חשבון וואו מען האַלט. אויב עס איז דאָ אַ פגם, דארף מען אים מתקן זיין, מתקן זיין דעם חוש הראי', דעם חוש השמיעה וכו' [עד היכן שידו מגעת].

לקו"ש ח"ב ע' 296, תו"מ ח"א ע' 279

כשישנו הביטול אז אינו עצל ועוסק עם עצמו

ש"פ ויק"פ תשכ"ז

דאס וואס איז נוגע יעדען איינעם אין, מ'דארף טאקע טאהן מיט א צווייטען, און מ'דארף מפיץ זיין די מעיינות, דאס זיינען אלץ הויכע ענינים, מ'דארף אבער אויך זיך באווארענען, ומבשרך אל תתעלם, מ'דארף דאוונען באריכות, מ'דארף מקיים זיין מצוות בהידור, לערנען בהתמדה ושקידה, סיי נגלה סיי חסידות,

און ער זאל ניט טראכטן אז דאס וואס ער טוט נאהר מיט א צווייטען און ניט מיט זיך, איז דאס אזוי ווי הנהגת משה שלא הי' פונה לעסקיו, זאגט מען איהם אז עס קומט פון עצלות, און ניט מצד הקדושה, וואלט דאס געקומען מצד הקדושה, וואלט ביי איהם גארניט געפעלט צוליב דעם און דערפאר דארף זיין קשוט עצמך ואח"כ קשוט אחרים.

ווי קומט עס טאקע אז ביי איהם זאל זיין ענין העצלות, זיך פוילען טאהן מיט זיך, היפוך ענין הזריות?...

און דער טעם אויף דעם איז: ווייל עס פעלט ביי איהם דער יו"ד, וואס איז א נקודה, וואס באווייזט אויף ביטול, ער טראכט אז ער איז א חכם, א משכיל, א עובד, א חסיד, א למדן, און ער איז א שלם, עס פעלט אים גארניט, ואדרבה, דאס וואס א צווייטער איז מחסר, איז ער משלים, עס פעלט ביי איהם ראשית העבודה ועיקרא ושרשא, וואס דאס איז יראה כפשוטו, ביז קבלת עול, ביז בפשטות ענין הביטול.

שיחור"ק תשכ"ו ע' 317

לע"נ הרה"ת שלמה שניאור זלמן שו"ב
בן הרה"ת מיכאל ע"ה קייזן
נדבת נכדו ומשפחתו שי'

לקבל עלון זה באימייל, נא להודיע:
HaderechHayeshara@gmail.com